

eFüzetek

VÉDŐHÁLÓ A CSALÁDOKÉRT

K-TÉKA ZÖLD CSALÁDOK

ZSEBPÉNZTŐL A CSALÁDI KÖLTSÉGVETÉSIG –
VISELKEDÉSKULTÚRA – GENERÁCIÓK
KÖZÖTTI TOLERANCIA

AZONOSÍTÓ SZÁM:
EFOP-1.2.1-15-2016-00580

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalom

Előszó.....	3. oldal
A zsebpénztől a családi költségvetésig	4–9. oldal
Viselkedéskultúra	10–14. oldal
Aranyosi Ervin: Tanácsok szülőknek.....	15. oldal
Kapcsolódó szervezetek, weboldalak, könyvek, kiadványok, impresszum	16. oldal

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma által közzé tett felhívásra, a Nők a Nemzet Jövőjéért Egyesülettel közösen összeállított pályázatunkkal, közel 36 millió forintot nyertünk családi közösségeket támogató programjaink megvalósítására. 2017. márciusában indított projektünk 2019. február végéig tart és ezalatt a 24 hónap alatt szinte minden hétre jut program. Évek óta szervezzük családi programjainkat kicsikért és nagyokért, sportolókért és lazulókért, családokért és egyéni felkészülőkért, fiatalokért és idősekért, érted

ELŐSZÓ

és értünk. A sokszínű civil és vállalkozói összefogással biztosítjuk közösségünk számára, hogy az élet

számos területén jelen lehessünk. Szervezünk programokat az egészség védelme, az emberi személyiség tiszteletben tartása, az emberi szenvedés, szociális gondok enyhítése, a betegségek megelőzése, az épített és természeti környezet védelme, tehetséggondozás, a gyermekek és az ifjúság védelme, környezettudatos cselekvés ösztönzése, a családi szabadidős és sport tevékenységek támogatása érdekében egyaránt.

A zsebpénztől a családi költségvetésig

Mi a költségvetés, és hogyan készítsük el?

A családi költségvetés olyan pénzügyi terv, amely egy háztartás adott időszak (például hónap vagy év) alatt keletkező bevételeit és kiadásait összegzi. A családi költségvetés készítésének legfontosabb lépése, hogy összevessük a havi bevételeket és kiadásokat. Tegyük félre váratlanul felmerülő kiadásokra!

Hogyan alakulhat a költségvetés egyenlege?

Ha a bevételek meghaladják a kiadásokat, akkor megtakarítás (többlet) keletkezik, ha a kiadások nagyobbak a bevételeknél, akkor hiány jön létre. A háztartásokra is igaz, hogy hosszabb távon a kiadásaik nem haladhatják meg bevételeiket. Csak addig nyújtózkodhatunk, ameddig a takarónk ér!

A havi adatok pontosak lehetnek, hiszen kevés váratlan esemény zavarhatja meg azokat, de ha hosszabb időszakra tervezünk, akkor nagyobb a bizonytalanság. Ez egyszerre bővíti a lehetőségeinket, ugyanakkor kockázatot, bizonytalanságot is hordoz, amit figyelembe kell vennünk kiadásaink tervezésekor. Mindig tervezzünk, és tegyük félre a váratlan kiadásokra, hiszen például egy betegség miatti hosszabb munkaképtelenség is erősen kihathat a család bevételeire.

Gyakran előfordul, hogy a háztartások

JÓ, HA TUDOD

A családi költségvetés készítésének legfontosabb lépése tehát, hogy összevessük a havi bevételeket és kiadásokat. Először érdemes átgondolni, mennyi bevétele van a háztartásnak havonta, és ezek milyen forrásból, milyen rendszerességgel folynak be. Ezt követően vegyük számba a háztartás kiadásait (például rezsiköltség, fogyasztási cikkek, iskoláztatás, ingatlanl, gépjármű-fenntartással kapcsolatos költségek, törlesztőrészletek stb.). Tegyük félre rendszeresen a váratlan, nem tervezett kiadásokra és az ajándékozásra (karácsony, születésnapok) is. Ezt követően vonjuk ki az összes havi bevételből az összes havi kiadást. Ha az eredmény pozitív, akkor a családi költségvetés egyensúlyban van.

JÓ, HA TUDOD

A tudatos fogyasztói magatartás egyik jellemzője, hogy vásárlási döntéseink előtt a következő kérdésekre adunk választ: Miért, milyen célra? Kitől? Hol? Mennyiért szeretnénk valamit megvenni?

Minél szűkösebbek a forrásaink, annál inkább arra kell törekednünk, hogy csak valódi szükségleteink kielégítésére vásároljunk.

nem tudják jól beosztani a jövedelmüket, azaz túlköltenek. A hiány lefaragását érdemes a költségek mérséklésével kezdeni, és ezt követően megvizsgálni a bevételek növelésének lehetőségeit.

ZSEBPÉNZ ISKOLÁSOKNAK - MIKOR, MENNYIT, ÉS HOGYAN?

Vond be a gyereked a családi pénzügyekbe!

Már azelőtt érdemes a gyerekedet bevonni a családi költségvetés körüli teendőkhöz, hogy először zsebpénzt adsz a kezébe. Jó, ha a gyermek látja, hogy a pénzzel kapcsolatban komoly feladatok vannak: számolni, tervezni és beosztani kell, és mindez fontos részét képezi egy család működésének. Már kicsi korában elviheted magaddal vásárolni, vagy a bankba pénzt betenni és kivenni, megengedheted neki, hogy ő nyújtsa át a kasszás néninek a pénzt, és hagyd, hogy ott sziszegjen a konyhaasztal

körül, amikor a csekkekkel bíbelődtek vagy a következő havi költségvetést számolják.

Fontos azonban, hogy soha ne érezze a gyermek azt, hogy a pénz mindennél fontosabb dolog, és hogy ekörül forog a család élete – persze ehhez az kell, hogy te magad se érezd így.

Amikor eljuttok oda, hogy megkapja az első zsebpénzét, hívd meg „hivatalosan” is a költségvetési megbeszélésekre, ahol láthatja majd a pénzzel kapcsolatos konkrét teendőket, és azt is, hogy az ő zsebpénze milyen helyet foglal el ebben a költségvetésben. Ekkor taníthatod meg neki az olyan alapvető fogalmakat, mint a kiadás és bevétel, vagy azt, hogy mit jelent a pénz beosztása.

Mutasd meg neki, hogy ahhoz, hogy ne legyenek pénzgondjaitok, el kell különíteni egy részt a fix és várható kiadásokra a bevételekből, egy másik részt a megtakarításnak, egy harmadik részt pedig vésztartaléknak, és végül a maradék az, amit a család kedve szerint szabadon elkölthet.

Részletezzétek a kiadásokat, ami közben láthatja, hogy ő zsebpénze is része a családi költségvetésnek, és hogy ez a pénz nem csak úgy, varázslatos módon kerül elő apu vagy anyu zsebéből, hanem meg kellett dolgozni érte. Azt azonban soha ne emlegetsd fel, hogy mennyi fáradtságodba került, hogy zsebpénzt adhass neki, hiszen te sem éreznéd jól magad attól, ha terhet jelentenél annak, akit szeretsz, és akinek ki vagy szolgáltatva.

Legyél következetes!

Mint mindenben, a zsebpénz kérdésében is fontos, hogy következetes legyél. Ha úgy döntesz, rendszeresen adsz zsebpénzt a gyerekednek, akkor azt mindig pontosan, a megállapodások szerint tedd meg, és annyit adj, amennyit megígértél. Ne csússz vele, de ne add előbb sem, és ne adj se többet, se kevesebbet, mint amennyit előre megbeszéltek. A pénzzel kapcsolatban az egyik legfontosabb dolog a pontosság – ha te magad kiszámíthatatlan vagy és összevissza adod a zsebpénzt, akkor a gyereked ezt a rossz példát tanulja meg tőled, és jó eséllyel hanyag lesz a pénzügyeiben.

A zsebpénz a gyerekedé – döntson ő a sorsáról!

Ha egyszer zsebpénzt adsz a gyerekednek, akkor az legyen teljesen az övé, és ő dönthesse el, hogy mire fordítja. Sokkal jobb, ha ebben a kérdésben minden felelősség az ő vállain nyugszik, hiszen akkor a következmények terheit és örömeit is neki kell viselni – márpedig ezekből a tapasztalatokból tanul a legtöbbet. Legyél azonban mindig nyitott rá, hogy a pénzével kapcsolatos dolgait megbeszélhesse veled. Ne teremtsd le, ha butaságokra, idő előtt szórja el a pénzét – legfeljebb vond meg a vállad és mondd, hogy ez már az ő baja – majd

legközelebb okosabban bánik a pénzével. Ilyenkor felajánlhatod, hogy megmutatod neki, hogyan tudja a következő zsebpénzét okosabban beosztani.

A kötelező kiadásokat ne nevezd zsebpénznek!

A bérlet, a menzapénz, a tankönyvek ára, az iskolai kirándulás költségei nem számíthatnak bele a zsebpénzbe. Az más dolog, ha a gyereked önként felajánlja, hogy a zsebpénzéből beleszáll ezekbe a kiadásokba – ezt nyugodtan fogadd el, mert ezzel komolyan veszed őt, és az ilyen gesztusok segítik elő, hogy ő maga is komolyan vegye majd magát és a pénzügyeit.

Ha elfogyott, ne pótolod ki!

Ha idő előtt elköltötte a gyerek a zsebpénzét, ne légy lágyszívű, és ne pótolod ki. Nagyon fontos megtapasztalnia, hogy

a pénz véges dolog, és mindenkinek egy meghatározott keretből kell gazdálkodnia: ha ez a keret kimerül, akkor magától nem terem helyette pénz, ellenben ha okosan beosztja, akkor a következő zsebpénzig is marad belőle. Ezzel a szigorúsággal arra ösztönözöd a gyereked, hogy megtanuljon előre számolni, gazdálkodni és beosztani a pénzét.

Legyen saját keresete is!

Nem elég megtanítani a gyereket arra, hogy hogyan kell a pénzzel bánni, azt is meg kell tapasztalnia, hogy miként lehet a pénzt megkeresni, ezért adj lehetőséget neki, ha már elég nagy hozzá, hogy munkával szerezzen bevételt magának: például hosszabb-rövidebb nyári diákmunkákkal, ahol a családtól függetlenül, más környezetben, idegen ember vezetése mellett dolgozhat meg a fizetségéért. Bevonhatod a családi vállalkozásba is – ha van ilyen –, és elláthatod feladatokkal

előre megszabott bérért, akár egy rendes munkatársat.

Fontos azonban, hogy olyan pénzkereseti lehetőséget teremts, ami nem kötődik az otthoni feladatokhoz – a lakás kitakarításáért, rendrakásért, bevásárlásért, szemét lehor-dásért neked talán külön fizetnek? Neki sem fognak, ha felnő, és majd a saját háztartásáról kell gondoskodnia. Ezért ne is szoktasd rá, hogy pénzt kap ilyen dolgokért.

Mikortól adjuk?

Vannak, akik szerint az iskolás évek meg-kezdésekor lehet már zsebpénzt adni, de szerintünk ez mindaddig felesleges, amíg a gyermek nem ismerkedik meg a számokkal és nem képes némi absztrakt gondolkodás-ra. Ez 8–10 éves kor körül alakul ki, ekkor már el lehet és el kell kezdeni a pénzhez kapcsolódó ismeretek megszerzését.

Mennyit adjunk?

8–12 éves kor között havi 4–6000 forint zsebpénzből „gazdálkodik” a legtöbb gye-rek Magyarországon. Ennél többet felesle-

ges adni, mert az alapvető igényeket – ami általában az iskolai büfében való vásárlást jelenti – ez az összeg fedezi.

Nagyobb gyerekeknek fokozatosan lehet emelni a zsebpénzt, de arra ügyeljünk, hogy még akkor se adjunk az átlagosnál sokkal nagyobb összeget, ha ezt megtehetnénk, mert ez sokszor arra csábítja a gyerekeket, hogy felvágjanak a társaik előtt azzal a pénz-zel, amit nem ők kerestek meg. Ez pedig nem segíti a gyerek egészséges jellemfej-lődését.

PÉLDAMUTATÁS

Hiába minden okos szó, kérlelés, dorgálás, lelki fröccs, elméleti és gyakorlati oktatás vagy szülői fur-fang, ha a gyerek rossz példát lát. Egy percre se feledd el, hogy a gye-rekeid utánzással tanulnak, ezért hiába beszélsz szép és jó dolgokról nekik, ha közben a tetteiddel más mintát mutatsz. A pénzzel való he-lyes bánásmódot is úgy taníthatod meg igazán, ha magad is alkalmazod azokat a napi gyakorlatban. A leg-jobb módszer ezért az, ha elsőként megnézed, vajon a saját pénzkezelé-si módszereid helyesek-e vagy sem: van-e tanulnivalód ezen a téren, vagy pedig hibátlan profi vagy? Egyálta-lán egészséges-e a pénzhez való viszonyod? Ha volna még mit tanul-nod a pénzügyekről, akkor vágj bele, és képezd magad – már önmagában ez is jó példa, hiszen a gyermek meg-tanulja belőle, hogy sosem késő tö-kéletesíteni a tudását és felnőtt fej-jel sem szégyen a tanulás.

Viselkedéskultúra

*„Legyen életed, mint a virágos fa,
remény és öröm virágozzék rajta!”*
(Vörösmarty Mihály)

Az illem, vagy viselkedéskultúra célja az emberek közötti kapcsolatok és a társadalmi élet szabályozása. Sűrűn változik, mert minden kornak, generációnak, vallásnak, népcsoportnak, sőt családnak is megvannak az illemszabályai. Az illem maga a jó módor, a kulturált viselkedés, amely eszköz, és bizonyos helyzetekben védelem. A viselkedés eszköz a normális emberi kapcsolatok kialakításában, amelyet az alábbiak határoznak meg:

- amelyekre a szülők, a környezet és a társadalom tanít meg: a jellem, a lelkiismeret, a jó módor, a helyes viselkedés, a szerénység, a pontosság, az önuralom;

- a köszönés, a kézfogás, a megszólítás, a tegezés-magázás, a társalgás, a beszédmodor;
- ezeket az egyén alakítja ki.

Pozitív ítéleteket csakis pozitív magatartásformákkal érhetünk el. S amennyiben a pozitív magatartásformákhoz még igazán egyéni, sajátos, a többi személytől jól megkülönböztethető, pozitív élményeket keltő stílus is társul, a környezet ítélete kedvező lesz. Ez az ítélet gyakran nem tényeken, inkább benyomásokon alapul.

A rólunk kialakítandó ítélet befolyásolja a

- a fizikai megjelenés,
- a stílus,
- a magatartás,
- a kulturális szignál használata.

A környezetünkben élő emberek ugyanis nagy átlagban szívesebben kommunikálnak jó fizikai adottságokkal, külsővel rendelkező személyekkel. Az ember akkor lehet igazán kiegyensúlyozott, ha az önértékelése és önismerete nagyjából fedi egymást. Az önismeret a személyiségpszichológia egyik legátfogóbb fogalma. Lényegét tekintve a magunkról szóló tudás érzelmi, és tudattartalmi összetevőit jelenti. Az önismeret tehát azt a tudásunkat jelöli, hogy hogyan gondolkodunk saját képességeinkről, készségeinkről és ismereteinkről. Az önismeret a saját magunkról szóló tudás. A mindennapi életben automatikusan érvényesülő sokféle viselkedési szabályra gyakran nem is gondolunk, holott tudatosan kellene alkalmaznunk őket.

E viselkedési szabályok jellemzői, hogy

- történelmileg alakultak ki;
- társadalmi (nemzetközi) méretekben érvényesülnek;
- mindennapiak, azaz nagy gyakorisággal fordulnak elő;
- belerögződtek az emberekbe a nevelés, a hagyomány, a megszokás, a közösségi kapcsolatok révén, így tipushelyzetekben is biztosítják a kapcsolatteremtés és a kapcsolattartás módját (a tipushelyzetek végtelen variációja pedig felkészít a rendkívüli helyzetekben való magatartásra is);
- igen sokszor gyakorlati megfontolásból és követelményekből erednek, ezért többnyire logikusak, de vannak olyanok, amelyek értelme a múlt homályába vész;
- lassan változnak, és erőszakos megváltoztatásuk gyakran eleve kudarcra van ítélve, a hagyományos formalitások tovább élnek valódi tartalmuk elvesztése után is, esetleg új tartalmat vagy értelmezést nyerve, az új szokásokat pedig nehéz tartósan bevezetni;
- történelmileg megfigyelhető – az utóbbi évtizedekben felgyorsulva – a formalitások feloldása felé mutató irányzat.

Generációk közötti tolerancia

Hogyan értsük meg jobban egymást? Generációs szakadék a családban

Milyen következményei vannak a generációs szakadéknak a családra nézve?

A család kontextusába helyezve a generációs szakadék nem csupán életszemléletbeli, hanem a szülői és a gyermeki szint közötti szakadékot is jelenti. A családban a gyermeki és szülői rendszer két, egymástól többé-kevésbé elszigetelt rendszert jelent. Azaz pszichológiai szempontból a generációk közötti különbség ezen rend-

szerek távolságát is jelenti. Optimális esetben ez a távolság nem túl nagy és nem túl kicsi. Van határ a két rendszer között, de az átjárható. A kellő rugalmasság hiánya megnehezíti az alrendszerek közötti együttműködést, elszigetelheti a rendszereket egymástól.

A szülői alrendszer feladata az, hogy biztosítsa a körülményeket a gyerek fejlődéséhez. A hierarchiában a szülői alrendszer áll magasabb szinten. A szülő tud több mindent, ő a tekintélyesebb. Utóbbi kijelentés a digitalizációt tekintve nem ilyen egyértelmű.

A kutyüket sokkal jobban tudják kezelni a gyerekek, mint a szüleik. Sokszor a szülők tanulnak a gyerekektől, nem pedig fordítva.

Ebben a világban tehát nem kifizetődő fenntartani a mindentudó szülő szerepét. Hiszen könnyen bele lehet bukni.

Hogyan lehet csökkenteni a szakadékot?

Az értékrendek közötti különbség és az újdonság iránti elutasítás a meghatározó tényezője a szakadék kialakulásának. Ezért a kulcs a másik gondolatainak megismerése és elfogadása, ami a jó kapcsolat alapja is. Így az alábbi pontok egy része evidensnek tűnhet. Viszont ezek az egyszerű elvek segítséget nyújthatnak egy biztonságos légkör

megteremtéséhez, ahol az online lét veszélyeiről is tudsz a gyermekkel beszélni.

I. Tarts lépést veled, hagyd, hogy tanítson!

Ha tisztába kerülsz a netes szleng, mémek, stb. alapjaival, az ő kommunikációját, online életét is részben megismered. Nem szükséges bejelölnöd öt különféle közösségi portálokon, ha ő ezt nem szeretné. Ha igyekszel, közelebb kerülsz a világához és hozzá is. Az internet nemcsak veszélyeket, hanem kommunikációs lehetőségeket is magában rejt, amellyel megfűszerezhetőek a családi érintkezések. Ha hagyd, hogy tanítson, a tudás mellett közös élménnyel is gazdagodtok.

II. Légy nyitott!

Ez az előző ponthoz kapcsolódik. Annak előfeltételeként is értelmezhető. A nyitottságban benne van a kölcsönös tisztelet és egymás elfogadása. A retró és vintage kultúra népszerűsége bizonyítja, hogy a fiatalok közül sokan befogadóak a születésük előtt történt dolgokkal kapcsolatban. Ne hagyd, hogy észre nem vett félelmeid és elakadásaid akadályozzanak ebben!

III. Tölts több időt vele!

Minden kapcsolatnak fontos eleme a közösen eltöltött idő. Ekkor elérhető vagy a számára. Ez beszélgetés, játék vagy bármi olyan tevékenység lehet, amely közelebb visz titeket egymáshoz.

IV. Beszélj vele!

A generációs szakadék oka a kommunikáció hiánya a két generáció között. Ezért úgy

tudod csökkenteni, ha hatékony és jó kommunikációt folytatsz a gyermekeddel. Ha meghallgatod, bármit is gondol, elfogadást közvetítesz. Nem egyetérteni kell vele! Csak megismerni, mi van a fejében. Ha próbálsz megérteni őket, jó eséllyel ők is könnyebben elfogadják a te gondolataidat, látásmódot.

Aranyosi Ervin

Tanácsok szülőknek

Dicsérd meg gyermeked, legyél büszke rája,
mert mikor így teszel, az őt inspirálja!
Nagyon fontos neki, ha te hiszel benne,
nélküled elárvult és hitetlen lenne!

Bátorítsd, adj erőt, légy a háttérében,
tudja, számíthat rád, mikor megkér szépen!
Ne korhold, ne bánts meg érzékeny szép lelkét,
bosszúsággal sose vond el a figyelmét.

Mutass neki példát, legyél példaképe,
s figyeld, hogy utána a nyomodba lép-e?
Pátyolgasd az álmát, hadd váltsa valóra,
s ne az álmaidról szóljon minden óra!

Ne teneked kelljen szépen megfelelni,
engedd őt a saját ösvényére lelni!
Nem arra született, hogy helyetted éljen,
hanem, hogy egy saját világot reméljen!

Nem azért született, mert adósod neked,
s nem a tulajdonod a saját gyermeked!
Azért jött, hogy saját életét megélje,
boldogságát, jussát elvárja, remélje!

A te dolgod inkább, hogy megtanítsd a jóra:
emberiességre, támogató szóra!
Tudjon felelősen magáért kiállni,
mutasd meg, amit tudsz, hogyan kell csinálni!

Sose kösd rabláncra büszkén szálló lelkét,
légy a fényszórója, irányítsd figyelmét!
Tanulj te is vele, néha tanulj tőle,
s engedd hadd szaladjon időnként előre.

Vigyázz, ne add tovább szüleid hibáit,
ami neked is fáj, neki sem hiányzik.
Keress jobb megoldást, válasz könnyebb utat,
olyat, melyet szíved szeretettel mutat.

Tedd hát jó szülőként azt, ami a dolgod,
engedd, hogy hadd legyen felhőtlen és boldog!
Szeretetet adj hát, s engedd, hogy vezesse,
hagyd, hogy saját útját szabadon keresse!

<https://maradokapenzemnel.blog.hu>
[https://www.penzcentrum.hu/megtakaritas/
tenyleg-ennyire-soherek-a-magyar-szulok-a-zsebpenzen-is-sporolnak.
1070530.html](https://www.penzcentrum.hu/megtakaritas/tenyleg-ennyire-soherek-a-magyar-szulok-a-zsebpenzen-is-sporolnak.1070530.html)
<http://www.anyapara.hu/konkret-tippek-havi-zsebpenz-kiszamitasara>
<https://penziranytu.hu>

A régi jól bevált társasjátékok, mint a *Gazdálkodj okosan* és a *Monopoly*, biztosítják a játékos tanulást. Játék közben kiderül, ki a megfontolt vagy merész vállalkozó.

Kiadó: Lakótelepi Gyermekéért Alapítvány – 6000 Kecskemét, Lunkányi János utca 10.

Kiadásért felel: Modok Gáborné kuratóriumi elnök, KÖRTE projektmenedzser

Szakmai vezető: Szamler László – KÖRTE projekt

Honlap: www.vedohaloacsaladokert.hu

e-mail: vedohaloacsaladokert.hu@gmail.com

